

Scenariusz lekcji religii dla uczniów szkoły ponadpodstawowej

Temat: Chrzest święty – światło wiary

Autor: Elżbieta Koronowska

Cele lekcji: *Uczeń po zajęciach potrafi*

- wyjaśnić, dlaczego sakrament chrztu jest nazywany sakramentem oświecenia;
- uzasadnić dlaczego w imieniu dziecka przyjmują i wyznają akt wiary rodzice i rodzice chrzestni i do czego ich to zobowiązuje;
- wyjaśnić znaczenie symbolu światła w liturgii chrzcielnej;
- określić znaczenie światła wiary dla życia człowieka;
- wymienić sposoby dawania świadectwa wiary.

Metody i techniki pracy :

- „burza mózgów”, rozmowa dydaktyczna, praca z obrazem, prezentacja multimedialna, praca w grupach, zestawienie promieniste, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, słuchanie muzyki

Środki dydaktyczne :

- arkusze papieru, mazaki, prezentacja multimedialna, fotografia przedstawiająca zapalenie świecy chrzcielnej podczas liturgii chrztu św. teksty źródłowe do pracy w grupach: fragmenty KKK, fragmenty *Encykliki Lumen Videi* Ojca Świętego Franciszka (zał. 3), kserokopie (zał.2 i 4) dla każdego ucznia, komputer z dostępem do Internetu, projektor multimedialny

TOK LEKCJI :

Faza wprowadzająca:

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności
- przedstawienie celu i formy zajęć

Nauczyciel

- wprowadza w tematykę lekcji:

Wiliam Henry Bragg, brytyjski fizyk, chemik i matematyk (Nagroda Nobla z fizyki, 1915), napisał kiedyś, że „wszechświat jest utkany ze światła”.

- przedstawia uczniom prezentację multimedialną lub rozdaje uczniom fotografie przedstawiające światło w przyrodzie,

Uczniowie

-odpowiadają na pytania:

- Jak rozumiecie stwierdzenie naukowca, że „wszechświat jest utkany ze światła”?
- Czym jest światło i co jest jego źródłem?

- Dlaczego światło ma istotne znaczenie dla życia?

Nauczyciel

- podsumowuje wypowiedzi uczniów, mówiąc, że dla ludzi podstawowym źródłem światła jest słońce, bez którego nie istniałoby życie na ziemi. Słońce jednak nie potrafi ogarnąć swoim światłem całej egzystencji człowieka. Dlatego każdy z nas potrzebuje innego światła, światła, które przenika mroki życia i śmierci. Tym światłem jest światło wiary, które jest darem przyniesionym przez Jezusa Chrystusa.

Faza realizacyjna:

Nauczyciel

- prowadzi z uczniami rozmowę dydaktyczną:

Symbolika światła jest bardzo ważna i czytelna podczas liturgii chrzcielnej. W Piśmie Świętym, w opisie stworzenia świata pierwszym dziełem Boga było oddzielenie światła od ciemności. Później – po grzechu pierworodnym – historia świata i człowieka przyjmuje postać konfliktu i zmagania się światła z ciemnością. W symbolu światła Pismo Święte wyraża mądrość Boga oraz szczęście człowieka. Pełne światła są także obietnice Boga dotyczące przyjścia Mesjasza i powszechnego zbawienia.

Księgi Nowego Testamentu przedstawiają Chrystusa jako Światłość świata. To On powiedział o sobie w Ewangelii św. Jana: „*Ja przyszedłem na świat jako światłość, aby nikt kto we mnie wierzy, nie pozostawał w ciemności*” (J 12,46). Chrystus jest światłością prawdziwą, która „*oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi*” (J 1,9). Chrystus jest Światłem i daje światło. On otwiera niewidomym oczy i głosi dobrą nowinę o królestwie Bożym. Jego słowo staje się światłem dla każdego człowieka, który uwierzy i przyjmie Ewangelię. Wiara w Chrystusa sprawia, że człowiek przechodzi z ciemności życia w grzechu do prawdziwego światła.

- prezentuje fotografię ukazującą moment zapalania świecy podczas liturgii chrzcielnej,
- przedstawia historię symboliki światła w sakramencie chrztu:

Chrześcijanie od najdawniejszych czasów posługują się symboliką światła w odniesieniu do sakramentu chrztu świętego. W starożytności chrześcijańskiej bardzo często chrzest nazywano „oświeceniem”, a nowo ochrzczonego „oświeconym”.

Uczniowie

- odczytują tekst ze słowami wypowiedzianymi przez celebransa podczas obrzędu wręczenia zapalanej świecy (zał. 2)

Nauczyciel

- prowadzi z uczniami rozmowę i wyjaśnia tekst: obrzęd zapalania chrzcielnej świecy od paschału podczas liturgii chrztu jest symbolem przyjęcia światła Chrystusa Zmartwychwstałego. Obmycie wodą chrztu otworzyło nasze oczy na światło, jakim jest

wiara. Odtąd Chrystus oświeca drogę życia dziecka swoim Bożym światłem. Ten, który przyjmuje chrzest staje się dzieckiem światłości.

- rozdaje uczniom arkusze papieru i i kartki z tekstami (zał. 3)
- proponuje pracę w czterech grupach,

Uczniowie

-analizują treść tekstów i odpowiadają na pytania:

grupa 1 - Dlaczego chrzest nazywany jest sakramentem oświecenia?

grupa 2 - Dlaczego w imieniu dziecka przyjmują i wyznają akt wiary rodzice i rodzice chrzestni? Co jest tego symbolem?

grupa 3 - Jakie jest znaczenie światła wiary dla życia człowieka?

grupa 4 - Do czego ochrzczony zostaje powołany i zobowiązany?

Nauczyciel

- służy pomocą przy wątpliwościach uczniów przy wykonaniu zadań,

Uczniowie

-liderzy grup prezentują wyniki pracy,

Nauczyciel

- podsumowuje wypowiedzi uczniów podkreślając, że prawdziwe światło przyszło na świat wraz z przyjściem Jezusa Chrystusa. On w sakramencie chrztu dał nam możliwość przyjęcia nowego życia. Chrześcijanie powinni przyjąć światłość i w niej trwać, a czynią to wtedy, gdy trwają w miłości. „*Kto miłuje swego brata, ten trwa w światłości?(...). Kto zaś swojego brata nienawidzi — żyje w ciemności*” (1 J 2.10). Być ochrzczonym, to znaczy przyjąć światło Chrystusa i zanurzyć się nurcie miłości Bożej.

„Nasze życie należy już do Chrystusa, a nie do nas samych (...) W Jego towarzystwie, wręcz ogarnięci Jego miłością, jesteśmy wolni od lęku. On obejmuje nas i dźwiga tam, gdzie idziemy – On, który sam jest życiem”¹. Człowiek ochrzczony, napełniony światłem Chrystusa, potrafi żyć nadzieją życia wiecznego. Zdaje sobie sprawę, że jego ziemskie pielgrzymowanie kiedyś się skończy i za wierność Ewangelii i Chrystusowi otrzyma dar życia wiecznego. Ostatecznym celem ludzkiego życia jest oglądanie Boga twarzą w twarz w wieczności.

- podkreśla, że wszyscy, którzy uwierzyli w Jezusa Chrystusa są także światłem w świecie i dla świata. „*Wierzcie w światłość, abyście byli synami światłości*” (J 12, 36) . Dzięki łasce chrztu stajemy się nosicielami światła, aby oświecać nim, swoim życiem cały świat. „*Tak niech wasze światło jaśnieje przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie*” (Mt 5,16). Ojciec Święty Franciszek w swej katechezie przypomina nam o znaczeniu światła chrzcielnego, jest ono zapalane od Chrystusa, a więc: „Na mocy tego daru osoba ochrzczona jest powołana, by sama stała się «światłem» dla braci,

¹ Benedykt XVI, (7.04.2007) ,cyt. za: *Youcat. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, Edycja Św. Pawła, 2011, s. 119.

zwłaszcza dla tych, którzy są w ciemnościach i nie dostrzegają żadnych przebłysków jasności na horyzoncie swego życia”.² Dlatego ochrzczony jest powołany do dawania świadectwa.

- Zadaje uczniom pytanie:

- Jak mogę być światłem wiary dla innych?

Uczniowie

- odpowiadają na pytanie , pracując indywidualnie metodą zestawienia promienistego, (zał. 4).
- wybrani uczniowie prezentują swoje odpowiedzi na forum klasy,

Faza podsumowująca

Nauczyciel

- zaprasza uczniów do autorefleksji, odczytując fragment katechezy Ojca Świętego Franciszka:

„Spróbujmy postawić sobie pytanie: czy chrzest jest dla mnie faktem z przeszłości, o którym nigdy nie myślę, czy też żywą rzeczywistością, która dotyczy mojej teraźniejszości, w każdej chwili? Czy czasami zastanawiam się nad otrzymanym darem, rozmyślam o tej głębokiej jedności z Jezusem, który dla mnie oddał swoje życie? Czy w chwilach ciemności, także wewnętrznej, kiedy odczuwam ciężar trudności i moich grzechów, pamiętam, że jestem ochrzczony? Czy powierzam się miłości Chrystusa mieszkającego w głębi mej istoty”?³

- odtwarza utwór muzyczny *W Tobie jest światło*, zespołu Guadalupe (<http://www.youtube.com/watch?v=4SYGz6gxzXQ&list=RDhN0kI3K9O-4>), lub *Ty światłość dnia* (http://www.youtube.com/watch?v=ltz_bmLU-mA)

² Papież Franciszek, *Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów*, katecheza, 13 listopada 2013, <http://www.swietyjozef.kalisz.pl/RokWiary/53.html>, (dostęp: 2.05.2019).

³ Tamże.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Prezentacja multimedialna
lub fotografie przedstawiające np:

- słońce skryte za chmurami, którego promienie przebijają się tworząc efektowne snopy światła,
- światło rozchodzące się prostoliniowo poprzez gałęzie drzew,
- światło odbijające się w tafli jeziora,
- światło wschodzącego słońca w górach,
- światło gwiazd i księżyca na niebie,
- promienie słoneczne padające na kwiaty,
- światło zorzy polarnej,
- światło błyskawicy na niebie,
- światło czynnego wulkanu.

Załącznik 2

Obrzęd wręczenia zapalanej świecy podczas liturgii sakramentu chrztu

Kapłan: Przyjmijcie światło Chrystusa.

Następnie przedstawiciel każdej rodziny (np. ojciec lub chrzestny), zapala świecę swego dziecka od paschału.:

Kapłan: Podtrzymywanie tego światła powierza się wam, rodzice i chrzestni, aby wasze dzieci, oświecone przez Chrystusa, postępowały zawsze jak dzieci światłości, a trwając w wierze, mogły wyjść na spotkanie przychodzącego Pana razem z wszystkimi Świętymi w niebie.

Załącznik 3

Grupa 1 - **Dlaczego chrzest nazywany jest sakramentem oświecenia?**

Sakrament ten jest także nazywany «obmyciem odradzającym i odnawiającym w Duchu Świętym»(Tt 3, 5), ponieważ oznacza i urzeczywistnia narodzenie z wody i z Ducha, bez którego nikt «nie może wejść do Królestwa Bożego» (J 3, 5) ". (KKK 1215)

„«Obmycie to nazywane jest oświeceniem, ponieważ ci, którzy otrzymują pouczenie (katechetyczne), zostają oświeceni w duchu...» Ochrzczony, otrzymawszy w chrzcie Słowo, «światłość prawdziwą, która oświeca każdego człowieka» (J 1, 9), «po oświeceniu» staje się «synem światłości» i samą «światłością» (Ef 5, 8).

«Chrzest jest najpiękniejszym i najwspanialszym darem Boga... Nazywamy go darem, łaską, namaszczeniem, oświeceniem, szatą niezniszczalności, obmyciem odradzającym, pieczęcią i wszystkim, co może być najcenniejsze. Darem, ponieważ jest udzielany tym, którzy nic nie przynoszą; łaską ponieważ jest dawany nawet tym, którzy zawinili; zanurzeniem –ponieważ grzech zostaje pogrzebany w wodzie; namaszczeniem –ponieważ jest święty i królewski (a królów się namaszcza); oświeceniem –ponieważ jest jaśniejącym światłem; szatą – ponieważ zakrywa nasz wstyd; obmyciem –ponieważ oczyszcza; pieczęcią –ponieważ strzeże nas i jest znakiem panowania Boga». (Św. Grzegorz z Nazjanzu, *Orationes*, 40, 3-4: PG 36, 361 C)”.(KKK 1216)

Grupa 2 - Dlaczego w imieniu dziecka przyjmują i wyznają akt wiary rodzice i rodzice chrzestni? Co jest tego wymownym symbolem?

„Struktura chrztu przedstawia go jako odrodzenie, w którym otrzymujemy nowe imię i nowe życie, pomaga nam zrozumieć sens i wagę chrztu dzieci. Dziecko nie jest zdolne do wolnego aktu przyjęcia wiary, nie może jeszcze samo jej wyznawać, dlatego w jego imieniu wyznają ją jego rodzice i chrzestni. Wiarę przeżywa się w obrębie wspólnoty Kościoła, jest ona wpisana we wspólne « my ». Dlatego dziecko może być wspierane przez innych, przez rodziców i chrzestnych, i może być włączone w ich wiarę, która jest wiarą Kościoła, symbolizuje ją światło, które ojciec zapala od paschału podczas liturgii chrzcielnej. Ta struktura chrztu uwypatnia doniosłość współdziałania Kościoła i rodziny w przekazywaniu wiary. Jak wyraził się św. Augustyn, rodzice są powołani nie tylko do dania dzieciom życia, ale też do prowadzenia ich do Boga, aby przez chrzest odrodziły się, jako dzieci Boże i otrzymały dar wiary. W ten sposób razem z życiem zostaje im dane zasadnicze ukierunkowanie oraz pewność dobrej przyszłości; ukierunkowanie, które następnie zostanie potwierdzone w sakramencie bierzmowania przez szczególne znamię Ducha Świętego”.

Papież Franciszek, *Encyklika Lumen Videi*, Wydawnictwo AA, Kraków 2013, s. 68-69 (nr 43)

Grupa 3- Jakie jest znaczenie światła wiary dla życia człowieka?

„Gdy brakuje światła, wszystko staje się niejasne, nie można odróżnić dobra od zła, drogi prowadzącej do celu od drogi, na której błądzimy bez kierunku.(...)”

Światło, które na nowo trzeba odkryć

Dlatego pilne staje się odzyskanie światła, które jest właściwą cechą wiary, bo kiedy gaśnie jej płomień, wszystkie inne światła tracą w końcu swój blask. Światło wiary ma, bowiem szczególny charakter, ponieważ jest zdolne oświetlić całe życie człowieka. Żeby zaś światło było tak potężne, nie może pochodzić od nas samych, musi pochodzić z bardziej pierwotnego źródła, musi ostatecznie pochodzić od Boga. Wiara rodzi się w spotkaniu z Bogiem żywym, który nas wzywa i ukazuje nam swoją miłość, miłość nas uprzedzającą, na której możemy się oprzeć, by trwać niezłomnie i budować życie. Przemienieni przez tę miłość, otrzymujemy nowe oczy, doświadczamy, że jest w niej zawarta wielka obietnica pełni i kierujemy spojrzenie w przyszłość. Wiara, którą przyjmujemy od Boga, jako dar nadprzyrodzony, jawi

się jako światło na drodze, wskazujące kierunek naszej wędrówki w czasie. Z jednej strony pochodzi ona z przeszłości, jest światłem pamięci o Założycielu, o życiu Jezusa, gdzie objawiła się Jego w pełni wiarygodna miłość, zdolna zwyciężyć śmierć. Lecz jednocześnie, ze względu na to, że Chrystus zmartwychwstał i przeprowadza nas poza próg śmierci, wiara jest światłem bijącym z przyszłości, które otwiera przed nami wielkie horyzonty i kieruje nas poza nasze odosobnione « ja » ku szerokiej komunii. Rozumiemy, więc, że wiara nie mieszka w mroku; jest ona światłem dla naszych ciemności. Dante w Boskiej komedii, w Raju, po wyznaniu swojej wiary przed św. Piotrem, opisuje ją jako « iskrę, / co w rozświeceniu coraz szerszymi ogniami się pali / i jest mą gwiazdą na nieba zenicie ». Właśnie o tym świetle wiary chciałbym mówić, aby powiększało się, by oświetlało teraźniejszość i stało się gwiazdą ukazującą horyzonty naszej drogi w czasach, w których człowiek szczególnie potrzebuje światła”.

Ojciec Święty Franciszek, *Encyklika «Lumen Videi»*, Wydawnictwo AA, Kraków 2013, s. 6-7(nr 3-4).

Grupa 4 - Do czego ochrzczony zostaje powołany i zobowiązany?

„Chrzest jest sakramentem wiary. Wiara jednak potrzebuje wspólnoty wierzących. Każdy wierny może wierzyć jedynie w wierze Kościoła. Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, ale zaczątkiem, który ma się rozwijać. Gdy katechumeni lub rodzice chrzestni słyszą skierowane do siebie pytanie: „O co prosicie Kościół Boży?», odpowiadają: «O wiarę!»”. (KKK 1253)

„U wszystkich ochrzczonych, dzieci i dorosłych, po chrzcie wiara powinna wzrastać. Dlatego co roku podczas Wigilii Paschalnej Kościół celebrować odnowienie przyrzeczeń chrztu. Przygotowanie do chrztu stawia człowieka jedynie na progu nowego życia. Chrzest jest źródłem nowego życia w Chrystusie; z niego wypływa całe życie chrześcijańskie”. (KKK 1254)

„Stając się członkiem Kościoła, ochrzczony "nie należy już do samego siebie", ale do Tego, który za nas umarł i zmartwychwstał. Od tej chwili jest powołany, by poddał się innym i służył im we wspólnocie Kościoła, by był "posłuszny i uległy" przełożonym w Kościele, by ich uznawał z szacunkiem i miłością. Z chrztu wynikają odpowiedzialność i obowiązki. Ochrzczony posiada równocześnie prawa w Kościele; ma prawo do przyjmowania sakramentów, do karmienia się słowem Bożym i korzystania z innych pomocy duchowych Kościoła”. (KKK1269)

„Ochrzczeni, «odrodzeni (przez chrzest) jako synowie Boży, zobowiązani są do wyznawania przed ludźmi wiary, którą otrzymali od Boga za pośrednictwem Kościoła» i uczestniczenia w apostołskiej i misyjnej działalności Ludu Bożego”. (KKK1270)

Załącznik 4

Karta pracy

